

THEMANUMMER

LANDBOUW EN MILIEU

Rogier van Dijk, Ernst Oosterveld, Teo Wams, Henny van der Windt

De sinds jaar en dag gebruikelijke werkwijze van de natuurbescherming — waardevolle agrarische gebieden veiligstellen door er een reserveaat van te maken — staat de laatste jaren bloot aan hevige kritiek uit eigen kring. En dat in een periode waarin het instellen van reservaten meer dan ooit erkend wordt door overheid en landbouworganisaties en zelfs in het beleid geïntegreerd wordt. In publikaties van Natuur en Milieu, Aktie Strohalm, Vereniging Milieudefensie en de Kritische Biologen wordt de reservatenstrategie onder vuur genomen. En via de vlotte schrijverij van de bioloog Midas Dekkers in de NRC bereikt een dergelijke boodschap ook het grote publiek.

De kritiek spitst zich toe op de polariserende uitwerking met weinig oog voor de positie van boeren en het ongemoeid laten van de landbouwkundige ontwikkelingen die op den duur ook de reservaten zullen aantasten.

Vanuit deze kritiek zijn er op allerlei plaatsen alternatieven voor de reservatenstrategie ontstaan. Veel van die initiatieven zijn nogal incidenteel van karakter. Gemeenschappelijke kenmerken zijn er echter ook te vinden. Een eerste is het streven naar samenwerking met boeren. Daarnaast wordt er grote nadruk gelegd op de noodzaak van een aanpak die het hele landelijke gebied betreft en niet alleen bepaalde uitverkoren stukjes.

De laatste jaren worden er pogingen ondernomen om wat meer lijn in deze activiteiten en ideeën te brengen. Daarbij wordt vaak de term *nieuwe natuurbescherming* gebruikt, ter onderscheid van de traditionele natuurbescherming door organisaties als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. De bedoeling van deze stroming is niet om naast de aloude organisaties nieuwe structuren op te zetten. Veeleer streeft men naar ombuiging van het beleid van de traditionele natuurbescherming.



Terwijl elders in het land de nieuwe natuurbeschermers al betrokken zijn geweest bij verschillende conflicten rond landbouw en natuur, was er tot voor kort in het Noorden niet veel gebeurd. Er was wel sprake van enige beweging, zoals bij Wommels waar de natuurbescherming een boer- en milieuvriendelijk ruilverkavelingsalternatief presenteerde. Of in het Zuidelijk Westerkwartier, waar kleine boeren en natuurbeschermers elkaar beter kunnen vinden bij de procedure voor herinrichting van de streek. En in de Veenkoloniën, waar boeren beginnen in te zien dat niet alleen het milieu, maar ook zijzelf het slachtoffer worden van de eenzijdige gerichtheid op de aardappelteelt. Alleen een aardsoptimist zou hier echter een samenhang in kunnen ontdekken.

Toch zijn er ook in onze regio tal van slepende conflicten tussen boeren en natuurbeschermers, waar een nieuwe aanpak wellicht een doorbraak kan betekenen. Ongeveer een jaar geleden is er door een groep noordelijke natuurbeschermers een Landbouw-Natuurwerkgroep opgericht met als doel een bijdrage te leveren aan zo'n nieuwe aanpak. In deze groep worden ideeën en ervaringen uitgewisseld, contacten gelegd met groepen elders in het land en eigen initiatieven ontplooid.

Een van de eerste concrete resultaten was

een discussiedag over landbouw en natuurbescherming die op 12 november 1983 in Allardsoog werd gehouden. Op deze dag discussieerden natuurbeschermers vanuit verschillende achtergronden over de mogelijkheden om in Noord-Nederland te werken aan andere verhoudingen met boeren en te komen tot (een vorm van) samenwerking. Vrijwel iedereen was het erover eens dat het erg belangrijk is de patstelling die in veel gevallen is ontstaan, te doorbreken en het onderlinge wantrouwen weg te nemen. Maar over de vraag hoe reëel de mogelijkheden daartoe zijn en hoe en waar te beginnen liepen de meningen sterk uiteen. Momenteel wordt er nagedacht over een vervolg op deze dag en over manieren om ook noordelijke boeren bij de gesprekken te betrekken. Dit themanummer kunt u alvast beschouwen als een aanzet tot zo'n vervolgdiskussie. Met deze serie artikelen willen de redactie van Noorderbreedte en de Landbouw-Natuurwerkgroep de samenhang tussen bovengenoemde initiatieven laten zien door ze in een breder kader te plaatsen en de perspectieven aangeven die de nieuwe natuurbescherming biedt waar de traditionele natuurbeschermingsaanpak tekort schiet.